

PREDIKAN I FÖRSTA ADVENTS-VECKAN DEN 26/11 1947

I HELSINBORGS MARIA.

TEXT JOH 18:36-37.

PSALMER: 242:1ff, 118:1-3, 597:6.

I Faderns och Sonens och den Helige Andes namn.

O Konung, över alla stor,
All världen av ditt ord beror,
Men full av nåd likväl du bor
Hos den av hjärtat på dig tror. (Sv.Ps. 193:8)

Frågan om Jesus var en konung eller ej, var för Pilatus huvudfrågan i det brottsmål, han hade att avgöra. Ty en judekonung var en klar upprorsman mot kejsaren i Rom. Därför hängde han upp trästycket över det mellersta korset med påskriften: "Jesus av Nasaret, judarnas konung." Och den bilden från den första Långfredagen rymmer för all framtid en väsentlig bild av Kristi konungadöme - den döde mannen med nedböjt huvud och över honom orden: "Jesus av Nasaret, judarnas konung".

Vi spanar gärna efter tecken på bättre tider för Kristi välde i världen. Det behöver vi inte skämmas för. Så tänkte också Jesu 12 utvalda apostlar och Mästaren predikade fåfängt 3 gånger för dem: "Se, vi gå nu upp till Jerusalem, där jag skall begabbas och gisslas." De kunde icke fatta det. Och vi nu kan inte heller riktigt fatta det. Vi vill inte ha en korsfäst Konung, en konung som har svårigheter här i världen - skall han vara konung, så skall han vara framgångsrik och erkänd av alla. När det nu icke är så, när det tvärtom alltid, sålänge mänsklighetens historia pågår, kommer att hänga ett skymmande täckelse över Kristi konungavälde, så beror det emellertid på, att Han är Himmelrikets konung. Låt oss ägna denna kväll åt att tillsammans genomtänka sammanhanget mellan Jesu förnedring och hans eviga konungsmakt.

Var och en upptäcker lätt, vad för sorts folk det är, som vanligen får makt på jorden. Jesus säger själv i vår text: "Om mitt rike vore av denna världen, så hade väl mina tjänare kämpat för att jag icke skulle bli överlämnad åt judarna." Man bör inte vara för säker på att dessa ord innebär ett utdömande, ett förkastande av de politiska staternas liv. Så måste det gå till, om man skall besåta på denna sataniska jord, man får kämpa och försvara sig. "Men nu är mitt rike icke av denna världen". Min uppgift är en annan, egenarten i mitt välde yttrar sig just däri, att jag icke försvarar mig. De jordiska rikena strider nu som på Jesu tid; han rörde icke ett finger för att lägga om världens politiska liv. Nej, dessa rikena som vilar på makt, de kämpar och famlar nu som då, de avlöser varann i en ständig växling, de stiger upp till ära och de sjunker i grus. Så kommer det att förbli även i framtiden, en oavbruten maktkamp, som aldrig bringar något helt nytt å bane. Medan ett rike varar, firar det sina nationella dagar, men

när det fallit, glömmer man bort de dagarna. Icke ett enda rike utav dem, som behärskade vår värld på Jesu tid, består idag, och vi må icke föreställa oss, att de makter, som 1947 tävlar om världsherraväldet, vilar på fastare grund - även de hör förgängelsen till. Men genom detta virrvarr av kraftutveckling och undergång ljuder en röst, som aldrig förändras. Om en knapp månad skall människor stiga upp en morgon och tysta lyssna i många länder till beskrivningen av hur den Evige Konungen föddes: "Och Maria födde sin förstfödde son och lindade honom och lade honom i en krubba, ty det fanns icke rum för dem i härbärgen." Varför står man och hör på detta överallt? Varifrån får detta budskap sin oemotståndliga dragningskraft? När alla nuvarande härskare störtat till marken och helt nya troner uppstått, kommer man fortfarande med samma gripenskap lyssna till talet om barnet i krubban, detta barn, som ingenting annat skulle bli än mannen på korset.

Redan denna lilla iakttagelse är viktig. Icke i någon tid är Kristus den jordiske maktinnehavaren, alltid är det andra, som styr. Men man glömmer dem, som styr, de mister sin makt. Han däremot har ett slag av makt, som han behåller - han drar genom alla tider och utplånas icke. Han förblir densamme igår och idag och i evighet. Därför är det, som vi vet, också på det viset, att när människor blir sjuka och gamla och kommer i nöd, då börjar de tänka på Kristus, medan han ofta får stå undanskjuten i hälsans och medgångens dagar. Detta brukar man le åt, man menar: när livet gått ifrån människor, då blir Gud betydelsefull, då söker de ett religiöst surrogat. Men verkligheten är den motsatta: det, som vanligen kallas "livet", är ju bara ett irrbloss - är det någon mening i att jaga efter sådant som är dömt att förgås och som i dödsminuten skall vackla och försvinna? Det kan ta c:a 70 år att genomskåda detta bländverk, men vad man då ser eller anar, när man sträcker sig mot Gud är icke ett surrogat utan sanningen som hela tiden funnits där. I nöd och dödshot blickar man djupare än annars; få ting verkar så förvirrande på omdömet som framgång. Detta gripande efter Kristus i nöd och fara är ett tecken på hans eviga välde och på de andra makternas bräcklighet. Men återigen: varför är det så? Varför är hans makt evig och de andras förgänglig?

Det är enklast att här ta ett exempel från rent mänskliga förhållanden. Vi antar, att jag har två gamla bekanta från bardomen. Den ene har ett enda mål: att til varje pris slå sig fram och vinna makt. Han lyckas också, och till slut blir han min chef, som har rätt att befalla över mig. Ingen har större yttre makt över mig än han; han förfogar över mitt livsöde, kan avskeda mig, förhindra min rättvisa befordran och beröva mig min inkomst. Den andre ställes en gång i ett avgörande val, om han skall tänka blott på sig själv eller säka rädda nödställda människor ur nöd - och han väljer att leva för dessa andra människor, för denna goda sak, som han gör till sin, han ger ut sitt liv i stället för att behålla det. Självt är jag en sån där någorlunda hederlig medelmått, som står mitt emellan dessa båda bekanta. Den ene har makt över mig alltså, men han har ingen makt över mitt hjärta. Jag lyder honom dagligen utan att i mitt inre akta honom högt; den dag, den mannen avlider, är hans makt över mig slut - ty den bestod bara att han i denna världen var satt över mig. Men den andre, som är fattigare än jag och icke kan befalla

mig till någonting i det yttre, han sysselsätter ständigt mitt samvete; så snart jag ser honom, tänker jag: så borde jag själv leva! Den makten är långt starkare, den förkväves icke i döden, tvärtom: dör den mannen, kanske hans makt över mig blir ännu starkare. När kärlekens människor dör, växer de och ingen kan ta ifrån dem deras gåtfulla kraft.

Nu närmar vi oss hemligheten i Kristi eviga konungamakt.

Det är så: i och med att vi är människor, har vi en bestämmelse över oss, en mening i vårt liv, en vilja över oss, som vi aldrig kan komma ifrån. Guds bestämmelse med oss, som det är att komma ifrån vår egen kropp. Men ingen människa förverkligar det, som är Guds mening med henne; alla lockas vi av frestelser och drivas av begär, som vi icke kan behärska - vi ledas och vi låter oss ledas till sådant, som nedbryter vår egen bestämmelse. Kristus ensam visar oss helt klart, hur människolivet skall levas. Hans makt över oss är makten i vår egen bestämmelse; hans herravälde över våra samveten vilar på klippgrund och kan icke genom någorn ansträngning från vår sida avskaffas. Somliga fogar sig villigt i hans välde, andra spjärnar mot udden - men över båda är han herre, ingen kan bli kvitt honom. Ty man kan aldrig bli kvitt sin egen bestämmelse, icke ens genom att dö. Och detta är något av den yttersta domens gåta: även om vi störtar oss i döden, hänger Guds befallning, Guds bestämmelse med oss kvar över vår bana; efter döden ställas vi inför frågan: "fyllde du ditt liv med det, som var meningen med dej?" - och att stå inför den frågan, det är att stå inför Kristi ansikte, Människosönens ansikte i den yttersta domen: "Då skall Konungen sätta sig på sin härlighets tron..." - då skall täckelset vara bortrivet och alla gärningar blottade, då skall hela världen se, att Han regerar....

Men om vi så håller klart för oss, att han ensam av alla människor besekrat de tyranniska makter, som håller oss människor fångna, att han ensam är den obrutna rättfärdigheten, då förstå vi också på ett annat sätt detta med "undren" i Nya testamentet. Där Han är, där finns inga fångsel och hinder längre. Har vi klart uppfattat, att vi aldrig fullbordar meningen med våra liv, att vi aldrig förverkligar det sanna människolivet, då blir det oss omöjligt att gå till Nya testamentets berättelser med den måttstocken: Kristus kunde vad vi kan - det andra, "undren", är bara legender. Att det, som i N.t. säges om Kristi makt över sjukdom och död, skall ses inifrån den djupaste hemligheten: Kristus är den, som icke låter sig besegras av egenkärlek och orättfärdighet - intet sådant får insteg i hans vilja och hans hjärta: därför bryter Livet fram, var han går. Hela det Nya testamentets alla under samlas i ett enda under: Kristi uppståndelse. I denna värld, som är vår egen och som vi så väl känner - det är ju svekets och förfallets och dödens värld - i denna värld har Gud Skaparen en gång trätt in som en sann och ren och fri människa...och då måste döden vika; den kan inte hålla kvar honom, som är Livet: Kristus går som Konungen ur grav och mörker för att leva evigt.

(Följande stycke struket antagligen inför framförandet 1953)

Men vi - ja, hur vårt liv är, det vet vi bäst själva. Det är en och annan dröm om den stora, goda gärningen, men i det stillsamma mötet med verkligheten idel små försiktighetsmått och

nederlag. En ständig förnimmelse av att detta, som vi faktiskt gör och uträttar, aldrig blir, det vi trodde - ja, att hela livet är något av ett stort misslyckande, och så längst borta, som avslutning, döden och graven. En och annan är benägen att måla bilden av sitt liv lite ljusare, men det beror på, att han eller hon just nu kan glädja sig åt något, vars tomhet ännu icke genomskådats. Det sista, en människa har av ljus brukar vara minnen; barndomsminnen, ungdomsminnen. Den flykten in i minnena visar klarare än allt annat, att människolivet är en dröm som icke uppfylles, en dröm, som vi inte förmår att ge kött och ben.

Och under denna vår maktlöshet ligger på djupet det slavtillstånd, som är upphovet till all tomhet: vi är fångar under den stora Onda viljan. Mot Gud står Guds fiende, och under den sataniska makten trälar hela släktet. Vår retlighet i småsaker, vår avundsjuka, alla våra löjligheter är bara utslag av en fångenskap som vi delar med alla människor. Endast Kristus har vunnit seger, endast han är Konung i människosläktet. Därför är han uppstånden från de döda i den första påskmorgonen. X (slut på överstrykningen)

Innebörden i hans uppståndelse är sålunda den, att han nu lever. När vi i Nya testamentet läser om Kristi gärningar med sjuka och fallna människor, så läser vi om gärningar, som Kristus nu gör. Och att tro. det är detta enkla, att jag i alla sådana berättelser sätter in mig själv såsom den sjuke och fallne: nu handlar Herren så med mig, ty Kristus är ju icke död utan levande - nu, när jag läser eller hör Ordet, är han här hos mig och ger mig förlåtelse, hälsa och liv. (Följande två meningar överstrukna 1953) X Ty då, för 2000år sen, verkade han ju genom att tala sitt mäktiga ord. Samma ord äger vi nu, med samma makt, med samma närvaro av Kristus. X Frågar vi hur Kristus i denna dag utövar sitt konungavälde, så blir svaret: genom Ordet. (Överstruket) X Hans ord är med, då ett barn döpes; det betyder: Han, Konungen tar nu barnet till sitt. Hans ord är med, då nattvarden utdelas; det betyder: Han, Konungen, kommer på nytt till oss. Och överallt, var och när han kommer, så kommer han som Herren över den Onda makten inne i oss - han kommer som Satans besegrare och vår befriare: med förlåtelsens ord och med löfte om liv i den eviga världen. X

Och i detta, att Kristus nu idag utövar sitt konungavälde genom Ordet allena, icke med våld och prakt utan med ljudet av en stämma bara, som stilla talar och som kan överröstas av andra, skrikande stämmor - i detta ligger nu hans ringhet, hans krubba och hans kors, hans medvetna svaghet, kunde man säga. Själv angav han klart inför Pilatus, vari hans konungarrike bestod. "Så är du dock en konung?" säger den undrande Pilatus. Och svaret blir: "Du säger det själv, att jag är en konung. Ja, därtill är jag född, och därtill har jag kommit i världen, att jag skall vittna för sanningen. Var och en, som är av sanningen, han hör min röst." Intill vår död består Kristi herravälde häri, i att han till oss tar Livets Ord. (Överstruket) X Vi ser inte hans konungamantel och hans krona, men vi hör hans ord. Och därför, endast därför, kan det vara fråga om tro från vår sida (såge vi allt skulle vi inte behöva tro). Kristus vädjar till vår tro, hans tal uppfordrar oss att öppna, han står för dörren och klappar utan att vi ser honom.

En dag skall gry, då Ordets tid är slut, och då Kristi konungavälde skådas av alla. Det är domens dag. Kristi uppståndelse var hans ingång i den eviga värld, som efter döden väntar på oss, var och en. Ingen mänsklig varelse är det givet att i förväg skåda in i detta Himmelrike, det är tillslutet för våra ögon. Men undret över alla under sker varje dag, att Han, som är Konung i evigheten, himmelrikets konung, talar ner till oss så att vi hör hans egna ord och får alla hans gåvor genom att lyssna på vad han säger till oss. X Då han gick på jorden, vek synden och död för hans mäktiga ord, och samma skapande kraft skall hans ord visa sig ha på var och en, som i tro mottager dem idag. Hör jag Kristi ord går jag lugn in i döden, dit han gått före mig: han står och bidar därborta i slutmörkret, han som är Livets furste och som "förlossat, förvärvat och vunnit mig, förtappade och fördömda människa, ifrån alla synden, ifrån dödens och djävulens våld, icke med guld eller silver utan med sitt heliga och dyra blod och med sitt oskyldiga lidande och död, på det att jag skall vara hans egen, bliva och leva under honom i hans rike och tjäna honom i evig rättfärdighet, oskuld och salighet, såsom han är uppstånden ifrån döden, lever och regerar i evighet. - Det är visserligen sant". Amen.